

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ OLUMSUZ
DAVRANIŞLAR ALGI DÜZEYLERİNİN KARAR VERME
ÜZERİNE ETKİSİ**

Erhan DİK
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Ahmet ŞAHİN

Burdur, 2020

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ OLUMSUZ
DAVRANIŞLAR ALGI DÜZEYLERİNİN KARAR VERME
ÜZERİNE ETKİSİ**

Erhan DİK
Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Ahmet ŞAHİN

Burdur, 2020

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

[] Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[] Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

[] Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

00.00.2019

İmza

Erhan DİK

TEŞEKKÜR

Danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Sayın Ahmet ŞAHİN'e sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu çalışmada emeği geçen tüm sporcu kardeşlerime teşekkürü bir borç bilirim.

**Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Olumsuz Davranışlar Algı Düzeylerinin
Karar Verme Üzerine Etkisi
(Yüksek Lisans Tezi)**

Erhan DİK

ÖZ

Bu çalışmanın amacı beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeyleri ile karar verme üzerine etkisinin araştırılmasıdır. Çalışmada, Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ne düzeydedir? Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar verme stilleri nasıldır? Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeyi, karar vermede özsaygı düzeyleri ve karar verme stilleri onların demografik özellikleri bakımından fark göstermekte midir? Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeyi ile onların karar vermede öz saygıları ve karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı gibi alt problem başlıkları üzerine kurgulanıp daha sonra ki meslek hayatlarında karşılaştıkları problemlerle başa çıkabilme kabiliyetleri noktasında bir fikir vermesi açısından araştırma önem arz etmektedir.

Yaptığımız bu araştırmada veri toplama araçlarına katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar ile sınırlıdır. Araştırmada üniversitede öğrenimlerine devam eden ve mezun olmuş 97 kadın 152 erkek toplam 149 kişi oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrenciler rastgele örneklem modeliyle seçilmiştir. Yaptığımız araştırmada kullanılan ölçeklere ayrıca istatistikî güvenirlik yapılmış bunun nedeni ise toplanan verilerin ne ölçüde tesadüfi hatadan (veya örnekleme hatasından) arındığını göstermesi ve ölçeğin farklı zaman veya gruplarda aynı sonuçları ne ölçüde verdiği açısından önem arz etmektedir. Ayrıca ölçeğin birden fazla uygulaması ile sonuçların ne ölçüde tutarlı olduğu saptanır. İç tutarlılık güvenirliği birden çok ifadenin, toplam değeri oluşturacak biçimde toplandığı ölçeklerin güvenirliğinde kullanılır. Bu ölçek tipinde her ifade, kavramın bir bölümünü ölçer. Alfa katsayısı (Cronbach α), ölçek ifadelerinin farklı yollardan bölünmesi sonucu oluşur. Bu katsayı 0–1 arasında değişir ve 0,80 ve üstündeki değerler tatmin edici iç tutarlılık güvenirliğidir. Araştırmada kullanılan 21 maddeden oluşan Olumsuz Davranışlar ölçeğinin Cronbach α iç tutarlılık değeri 0,946 olarak belirlenmiştir. 6 maddeden oluşan Karar Vermede Öz Saygı boyutunda Cronbach α iç tutarlılık değeri 0,586 olarak ve 17 maddeden oluşan Karar Verme Stilleri ölçeğinin Cronbach α iç tutarlılık değeri 0,608 olarak belirlenmiştir. Ölçeklerden elde edilen değerler güvenirliğin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Buna bilgiler ışığında araştırmadan elde edilen sonuçlara göre beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlara maruz kalma konusundaki algılarının düşük seviyede olduğunu söyleyebiliriz. Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları onların kaçınan karar verme düzeylerine pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir etki yapmakta olduğunu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Beden eğitimi öğretmen adayları, Karar verme, Olumsuz davranışlar.

Sayfa Adedi: 40

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Ahmet ŞAHİN

**Impact of Negative Behavior Perception Levels of Physical Education Teacher
Candidates' On Their Decision Making Level
(Master Thesis)**

Erhan DIK

ABSTRACT

This study aims to investigate the effect of physical education teacher candidates' negative behavior perception levels on decision making. The study tries to answer the following questions: What is the physical education teacher candidates' perception level of negative behaviors? What are the decision-making styles of physical education teacher candidates? Do physical education teacher candidates' negative behaviors perception level, self-esteem levels in decision-making and decision-making styles differ in terms of their demographic characteristics? The study is designed upon such subheadings as the existence of a significant relationship between physical education teacher candidates' perception level of negative behaviors and their self-esteem in decision-making and decision-making styles. The study is important to give an idea about their ability to cope with the problems they face in their professional lives.

This study is limited to the answers given by the participants to the data collection tools. This research is conducted with 149 people in total, 97 female and 152 male graduates who are continuing their university education. The students participating in the study were randomly selected. Statistical reliability was also applied to the scales used in our study. This is important in terms of showing the extent to which the collected data is free from random error (or sampling error) and to what extent the scale yields the same results in different time or groups. In addition, the consistency of the results is determined by multiple applications of the scale. Internal consistency reliability is used for the reliability of scales where multiple expressions are aggregated to form the total value. In this type of scale, each expression measures a part of the concept. Alpha coefficient (Cronbach α) is calculated by dividing scale expressions in different ways. This coefficient ranges from 0 to 1 and values of 0.80 and above mean satisfactory internal consistency reliability. The Cronbach α internal consistency value of the Negative Behaviors scale consisting of 21 items used in the study was determined as 0.946. The Cronbach α internal consistency value was found to be 0.586 in the Self-Esteem dimension of Decision-Making consisting of 6 items while the Cronbach α internal consistency value of the 17-item Decision-Making Styles scale was 0.608. The values obtained from the scales indicate that the reliability is at a sufficient level.

Considering this information, we can conclude that physical education teacher candidates' perceptions about exposure to negative behaviors are low in accordance with the results obtained from the research. According to the results of the research, we can add that the physical education teacher candidates' perception of negative behaviors has a slightly positive effect on their avoidant decision-making levels.

Key word: Negative behavior, Physical education teacher candidates, To decide.

Page Number: 40

Supervisor: Assistant Professor Ahmet ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZ	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
TABLOLAR DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	2
1.2.1. Alt Problemler.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Araştırmanın Amacı	2
1.5. Varsayımlar	2
1.6. Sınırlılıklar.....	3
BÖLÜM II.....	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
2.1. Kuramsal Çerçeve	4
2.1.1. Olumsuz Davranışların Tanımı.....	4
2.1.2. Mobbing.....	4
2.1.3. Çatışma.	5
2.1.4. Zorbalık (Bullying).	5
2.1.5. Stres.	6
2.1.6. Cinsel Taciz.	6
2.1.7. Sınıf İçi Olumsuz Davranışlar.	6
2.1.8. Öğrencilerin (Olumsuz) Davranışlarının Nedenleri.	7
2.1.8.1. Aileden ve Sosyal Çevreden Kaynaklanan Nedenler.....	7
2.1.8.2. Öğretmenden Kaynaklanan Nedenler.	8
2.1.8.3. Sınıf Yapısından Kaynaklanan Nedenler.	8
2.1.9. Karar Verme.	8

2.1.10. Karar Verme Süreci.	9
2.1.11. Karar Verme Güçlüğü.....	9
2.1.12. Karar Verme Stilleri ve Stratejileri.	10
2.2. İlgili Araştırmalar	11
BÖLÜM III	12
YÖNTEM.....	12
3.1. Araştırma Modeli	12
3.2. Araştırmacının Rolü ve Özellikleri	12
3.3. Evren-Örneklem	12
3.4. Veri Toplama Süreci	13
3.5. Verilerin Toplanması.....	13
3.5.1. Güvenirlik Analizi.	14
BÖLÜM IV	17
BULGULAR VE YORUM.....	17
BÖLÜM V	27
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	27
5.1. Sonuç ve Tartışma	27
5.2. Öneriler.....	30
KAYNAKLAR	32
EKLER.....	37
EK 1.....	38
ÖZGEÇMİŞ	40

KISALTMALAR

MAKÜ : Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

MDMQ : Melbourne Karar Verme Ölçeği

NAQ : Olumsuz Davranışlar Ölçeği

TABLolar DİZİNİ

<u>Tablolar</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1 Olumsuz Davranışlar Ölçeği ve Karar Verme Ölçeği İçin Bu Çalışmada Elde edilen Cronbach α İç Tutarlılık Değerleri	15
Tablo 2 Olumsuz Davranışlar Ölçeği ve Karar Verme Ölçeği İçin Bu Çalışmada Elde Edilen Çarpıklık Ve Basıklık Değerleri.....	15
Tablo 3 Olumsuz Davranışlar Ölçeği Beşli Likert Ölçeği Aralık Değerleri.....	15
Tablo 4 Karar Verme Ölçeği Üçlü Likert Ölçeği Aralık Değerleri	16
Tablo 5 Örneklem Grubuna Ait Demografik Bilgiler.....	17
Tablo 6 Olumsuz Davranışlar Ölçeği İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	18
Tablo 7 Karar Vermede Öz Saygı Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	19
Tablo 8 Dikkatli Karar Verme Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	20
Tablo 9 Kaçınan Karar Verme Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	21
Tablo 10 Erteleyici Karar Verme Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	21
Tablo 11 Panik Karar Verme Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	22
Tablo 12 Olumsuz Davranışlar Algıları, Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stillerinin Düzenli Spor Yapma Değişkenine Göre Değerlendirmesini Gösteren T Testi Sonuçları	23
Tablo 13 Olumsuz Davranışlar Algıları, Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stillerinin Kitap Okuma Değişkenine Göre Değerlendirmesini Gösteren Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları	23
Tablo 14 Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Olumsuz Davranışlar Algıları ile Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analiz Sonuçları.....	25

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sekil

Sayfa

Şekil 1. Olumsuz Davranışlar Ölçeği ve Karar Verme Ölçeğine Ait Verilmiş Grafiklere Göre Normallikten Sapmanın Olmadığı Gösteren Hesaplama Grafik Şekli.....	14
--	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın çalışılmasını gerektiren problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, araştırmanın varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar açıklanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Teknolojinin ilerlemesi toplumsal tepkilerin küreselleşmenin etkisiyle birlikte günümüzde bireyler etkileşimde buna bağlı olarak içinde bulundukları çevrelerde hızlı ve sürekli bir değişim süreci yaşamaktadır.

İnsanların birbirlerini görmeden önlerinden geçip gitmeleri, ne söylediklerini anlamadan birbirleriyle diyalog kurmaları, birbirlerine karşı yabancı gibi durmaları ve ilişki kuramayışları, yalnızca sosyal hayatta geniş bir toplum içerisinde değil, aile yaşantılarında da bu yönlü eğilimde bulunmaları olumsuz davranışlara ve bazen kişisel çatışmalara tipikleşen ve iletişim çağında olmamız nedeniyle bu davranışları bireyler tarafından sorgulanmadan toplumsal davranış tarzı haline gelmesi nedeniyle önemli bir konudur (Adler, 2002: 22).

Toplumsal yaşamın temel koşulları, insanları birbirini anlamaya alabildiğince zorlayıcı nitelik taşımaktadır. Bu nedenle toplumu oluşturan bireylerin aileleri dışında eğitim aldıkları eğitim kurumlarında en önemli özne öğretmenlerdir. Öğrencilere rol model olmaları ve tamamlayıcı kişisel değerler kazandırmaları açısından öğretmenlik mesleği önem arz etmektedir.

Bu nedenle öğretmen adaylarının kariyer kararı verirken bireylerin mesleki olgunluk kazanma düzeyleri oldukça önemlidir, mesleki olgunluk düzeyinin düşük olması bireyin daha sonraki mesleki hayatında çok güçlük yaşamasına neden olur (Yeşilyaprak, 2012).

1.2. Problem Cümlesi

Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeylerinin karar verme üzerine etkisi ne düzeydedir?

1.2.1. Alt problemler.

1. Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ne düzeydedir?
2. Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar verme stilleri nasıldır?
3. Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeyi, karar vermede özsaygı düzeyleri ve karar verme stilleri onların demografik özellikleri bakımından fark göstermekte midir?
4. Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeyi ile onların karar vermede öz saygıları ve karar verme stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Beden eğitimi öğretmen adaylarının daha sonraki meslek hayatlarında olumsuz davranışlar algı düzeyleri ve karar verme ile karşılaştıkları problemlerle başa çıkabilme kabiliyetlerinin ortaya konması araştırmacı ve uygulayıcılar noktasında bir fikir vermesi açısından araştırma önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeyleri ile karar verme üzerine etkisinin araştırılmasıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adayı öğrenci ve mezunların, veri toplama araçlarını anlayarak ve samimi olarak cevapladıkları varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma, Burdur İli Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bahar döneminde öğrenim gören 2018–2019 eğitim öğretim yılında üniversitede öğrenimlerine devam eden ve mezun olmuş 97 kadın 152 erkek toplam 149 kişinin katılımıyla sağlanan verilerle sınırlıdır.

Ayrıca araştırma, olumsuz davranışlar ve karar verme düzeyini belirlemeye yönelik ölçeklerle sınırlıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın konusu ile ilgili yapılmış çalışmaların literatürü araştırılarak konunun ilgili kısımları genelden özele doğru sıralanarak kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

2.1. Kuramsal Çerçeve

2.1.1. Olumsuz davranışların tanımı. Bireyi gözетerek sistematik olarak, mobbing, aşağılama, çatışma, zorbalık, cinsel taciz, sindirme ve psikolojik şiddet uygulama gibi etik olmayan davranışları çağımız insanının çalışma ve sosyal çevresinde oluşabilecek kaçınılmaz hayatın bir gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır (Palaz ve diğ. 2008).

2.1.2. Mobbing. Latince möbile, vulgus, kararsız kalabalık sözcüğünün kısaltılması sonucu kabul görmüştür. Otoriteye boyun eğmeyen düzensiz, kanunlara uymayan şiddet uygulayan kalabalık, anlamını ifade eder (Gözüm, 2017; Karakaş, 2001).

Bir diğer tanım ise mobing tanımını, ingilizcedeki mob köküne dayandırmaktadır. Ayrıca mob, kendine özgü kural ve kanunlar koyan ve uygulayan gangster çetesi anlamı olarak ifade edilir. Mobbing çalışanların psikolojik, fizyolojik, sosyal ve ekonomik yönden yıpranmasına, toplumun yavaş yavaş manevi ve maddi açıdan zayıflamasına ve toplumda adalet kavramına olan inancın ortadan kalmasına neden olur. Kurumların itibarsızlaşmasına neden olan gayrinizamî faaliyetler son elli yılda dünya genelinde diğer kurumlardaki manipüle eden farklı grupların varlığı toplumlarda kabul görmektedir. Bu bilgiler çerçevesinde mobbing gerçeğinin akademi ve siyasi çevrelerin kabul ettiği ve engel olunması gereken bir kavram olduğu kabul görmüştür (Kaya, 2011).

2.1.3. Çatışma. Çatışma, toplumsal birlikteliği oluşturan bireylerin kendi içlerinde ortaya çıkan geçimsizliğin, anlaşmazlığın, eşgüdüm eksikliğinin bir sonucu olarak ortaya çıkar (Deutsch, 1973; Hocker ve Wilmot, 2001; Karip, 1999; Rahim, 2002).

Günümüzde küresel kitle iletişim araçlarını ve hızlı iletişim araçlarının toplumların kültürel yaşamlarını etkilemesi ve bunun kaçınılmaz bir sonucu olarak, milli ve manevi değerler gibi toplumları ayakta tutan değerlerin yozlaşması toplumsal kutuplaşma, hatta bireylerin kendilerinin fikirleri dışındaki fikirlere tahammülsüzlüğü gibi olgular çatışmayı tetiklemektedir. Ulus devletlerin küresel bu dönüşüme ayak uydurmadaki zaafları siyasi gelişmeler toplumun içsel motivasyonunu ortadan kaldırır, bunun sonucu olarak sosyal hayattaki bireylerin sosyo-ekonomik bölünmüşlüğündeki kırılgan fay hattı ayrışır buda sosyal hayattaki çatışmanın en önemli nedenlerindendir (Mayer, 2000).

2.1.4. Zorbalık (Bullying). Toplumu oluşturan bireylerin planlı yada plansız olarak kendi içsel hedeflerinde tehdit olarak gördüğü kişilere uyguladığı fiziksel ve psikolojik şiddet içeren davranışların tümüdür (Pişkin, 2002). Zorbalığın genel olarak ortaya çıktığı yerler okullar, işyerleri ve sosyal paylaşımın ortaya çıktığı rekreatif mekân ve organizasyonel faaliyetlerin yapıldığı yerlerdir (Leyman, 2011).

Zorbalığın somut olarak örneklendirilmesi aşağıdaki gibidir;

- Bedensel: Her türlü fiziksel şiddet, (dayak, sert cisimle vurmak, tabanca ve delici kesici aletlerle yaralama, ve korku iklimi oluşturma).
- Sözel: Rencide edici sözler, küfür ve hakaret etme, lakap takma, alaycı ve itibarsızlaştırıcı sözler.
- Duygusal: Sosyal ortamda ayırım, görmezden gelme, selam almama ve vermeme, yok sayma kişisel malzemeleri atma, çalmak, gasp etmek.
- Cinsel: Sözlü taciz, fiziksel özellikleriyle alay etme, fiziki taciz, cinsel içerikli fıkra anlatma istediği dışında cinsiyetçi ayırım ve aşağılama (Elliot, 1997).

2.1.5. Stres. Terminolojik olarak stres, Latince "estricia"dan gelmektedir. Orta çağ avrupasında trajedi, felaket, dert, başa gelen elem manalarını ifade etmiştir. Daha sonra ki zamanda, stresin manası evrilmiş baskı, manasını ifade eden ve materyaller ve bireylere baskı sonucu ortaya çıkan bir olgu olarak kabul edilmiştir. Strese maruz kalan cisim ve bireylerin içseş kompozisyonunun bozulmasına neden olan maddeler için yapısal bireyler için fiziksel bozulmalara neden olduğu yapılan araştırmalarla ortaya konmuş buna bağlı olarak stres kelimesinin anlamı buna göre şekillenmiştir (Johnstone, 1989). Bir başka tanımda stres kişilerin toplumsal yada kişiler tarafından sosyal çevresinin oluşturduğu baskı sonucu kişilerin sarf ettiği gayret olarak tanımlanmıştır (Cüceloğlu, 1994).

Öğretmenlerin yaşadığı stres ise, çalıştıkları kurumlarda ortaya koydukları bireysel farklılıklar sonucu kurumsal yerleşik örgüt kültürüyle çatışma veya öğrencilerin alışageldikleri davranış kalıplarının dışında bir başka deyişle aldıkları proaktif yaklaşımların tepkisel sonucu olarak maruz kaldıkları baskının ortaya çıkardığı heyecanın tetiklediği sinirli, öfkeli ve duygusal tepkinin negatif sonuçlarıdır (Ryriacou ve Sutcliffe, 1978).

2.1.6. Cinsel taciz. Cinsellik içeren ifadeler, gözle ve fiziki taciz, istenmeyen fiziksel dokunuşlar, istenmeyen içinde cinsel içerikli fotoğrafların ve videoların gönderilmesi cinsel birlikteliğe zorlayıcı statü kullanımı, cinsel tehdit cinsel tacizin belli başlı belirtileridir. Bireyin karar verme sürecini etkileyen zorlayıcı ahlaksız teklifler taltif yada terfidi için cinsel birlikteliğe zorlama psikolojik taciz, verilen olumsuz cevaba karşı oluşturulan itibarsızlık iftira küçük düşürme cinsiyetçi küçük düşürücü alaycı davranışlar başlıca cinsel tacize örnek teşkil edecek davranışlardır (Barling, ve diğ. 2001; Gerrity, 2000).

2.1.7. Sınıf içi olumsuz davranışlar. Okulda ve sınıfta eğitim öğretim etkinliklerini engelleyen her türlü davranış olumsuz davranıştır.

(<http://www.cagdasagitim.org>) Sınıfta eğitim hedeflerinden uzaklaştırıcı eylem ve fiiller öğrenci arkadaş ve ders anlatan hocaya karşı davranışların bütünüdür (İlgar, 2000).

Öğrencilerin sınıfta yaptıkları olumsuz davranışlar, disiplin sorunu olarak değerlendirilmiş, okul yönetimi ve öğretmenler bu tür davranışları gösteren öğrencileri korkutma ve disiplin cezalarıyla kontrol altında tutmaya çalışmışlardır. Öte yandan somut olarak örnek verecek olursak sınıf arkadaşlarının başarısını kıskanmak, alaycı ifadeler kullanma, arkadaşlarına lakap takma, arkadaşlarını küçük görme, derste diğer arkadaşlarının ders dinlemesine engel olan davranışlarda bulunmak, istenmeyen el şakası, başkalarının eşyalarını müsaade almadan kullanmak olarak örnek verebiliriz (Erden, 2003).

2.1.8. Öğrencilerin (olumsuz) davranışlarının nedenleri. İstenmeyen öğrenci davranışları, yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, psikolojik özellikler gibi birçok faktöre bağlı olarak ve farklı şekillerde ortaya çıkar. Sürece, yer ve zamana bağlı olarak davranışlar istemli ve istemsiz özellik oluştururlar. olumsuz davranışın sıklığı da yaşa, öğretmene ve derse göre farklılık gösterebilir. Dolayısıyla, istenmeyen davranışların her durumda geçerli olan katı sınırlarla belirlenmesi, gerçek yaşam ile bağdaşmaz.

Sorun davranışların değişen durumların etkisiyle oluşabileceğinin göz ardı edilmesi, öğretmenin davranışları yönetirken buyurgan ve tekdüze bir anlayışa sahip olmasına yol açabilir (Aydın, 2003).

2.1.8.1. Aileden ve sosyal çevreden kaynaklanan nedenler. Aile yapısından kaynaklı kültürel farklılık, ailenin maddi durumu, kardeş sayısı öğrencinin davranış yapısını etkileyen en önemli nedenlerin başında gelmektedir. Ayrıca öğrencinin olumsuz davranışları ortaya koymasındaki başlıca nedenlerden biri de baba ve annenin öğrencinin başarı ve başarısızlık karşısında ortaya koydukları tavır ve davranışlardır. Bu durum karşısında öğretmenin yapması gereken en önemli tutum öğretmenin aile ile iletişimi pozitif yönlü ve sürdürülebilir olarak sağlamasıdır (Türnüklü ve diğ. 2001).

2.1.8.2. Öğretmenden kaynaklanan nedenler. Öğrencilerde olumsuz davranışlarına sebep olan bazı öğretmen davranışları üzerinde durmuştur;

a) Öğrenci rolünü algılama: Öğretmenin, öğrenciyle ilgili zihninde oluşturduğu davranış rolünü, o öğrencinin sınırları olarak belirlemesi ve bu sınırları aşan öğrencinin istenmeyen davranış sergilediğini düşünmesidir.

b) Düşük beklenti geliştirme: Bazı öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencileri çeşitli etkenlerin etkisiyle düşük ve yüksek beklentili öğrenci olarak algılaması ve bu duruma göre öğrencilere arasında farklı davranışlar geliştirmesidir.

c) Kullandığı öğretim tarzı: Öğretmenin sunumunda, kullandığı dilde, cümlelerin anlaşılabilirliğinde, vurguların etkin bir şekilde yapılmasında, öğrencinin bir fikri yapılandırma ve anlamlandırabilmesi için kısa duraklamalar yapmasında, önemli fikirleri tekrar etmesinde, sözsüz iletişim tekniklerini etkin kullanmasında, sınıf içinde dolaşmasında ve öğrencilerin bütününe yakın olmaya çalışmasında, sunum esnasında öğrencilerle göz kontağı kurmasında yetersiz, motive etmeyen, dikkat çekmeyen ve öğrenciyi rahatsız eden somurtkan, mutsuz ve gergin davranışların olmasıdır (Öztürk, 2014).

2.1.8.3. Sınıf yapısından kaynaklanan nedenler. Sınıf ortamı, öğrencilerden beklenen özelliklerin geliştirilmesinde oldukça büyük bir öneme sahiptir. Bu ortamda öğretmen öğretim faaliyetlerini yürütmek, öğrencilere temel değerleri kazandırmak ve öğrencilerin demokratik bir ortamda sosyalleşmelerini sağlamakla yükümlüdür. Ülkemizde genel olarak sınıflardaki öğrenci sayıları fazladır. Bu durum öğretmenlerin sınıf yönetimi ve yönetim metotlarını iyi bilmesini daha önemli hâle getirmektedir. Öğretmenlerin uygun öğrenme ve öğretme ortamı hazırlayabilmeleri sınıf yönetimi ile ilgili anlayışlarına bağlıdır (Dağdelen, 1999).

2.1.9. Karar verme.

Sıra dışı olaylar ve gelişmeler karşısında ani tercih yapmakla ilgili bedensel ve zihinsel faaliyetlerin toplamıdır (Byrnes ve McClenny, 1998). Bir başka tanıma göre değişik

seçenekler arasından seçim yapma sürecidir. Bir başka deyişle; hemen hemen tüm kararlar; sorun çözmeye veya sorundan uzaklaşmaya yöneliktir (Rue ve Byers, 2003).

2.1.10. Karar verme süreci. Karar verme sürecinde belirsizlikleri azaltmak önemlidir. Karar verme süreci tam bir kesinlik içinde verilir ve tüm seçenekler hakkında tam olarak bilgi toplama süreci olasıdır. Bu yüzden alınan her karar risk içerebilir. Karar verme süreci;

- a) Toplum içinde oluşan önyargının harekete geçme ve geçmeme arasındaki süreç,
- b) Doğru ve nihayi sonuca varmak için çoklu seçeneklerden doğru olanı seçme,
- c) Karşılaşılan problemi ortadan kaldırmak için yol haritası belirleme süreci,
- d) Seçenekler arasından doğrultusuna ulaşma, sonuca varma,
- e) Durum ya da problemi değerlendirme süreci, karşılaştırarak doğru sonuca ulaşmak şeklinde tanımlanmaktadır (Kaşık, 2009).

2.1.11. Karar verme güçlüğü. Bireyin karar verme sürecinde karar verme güçlüklerini baş edilmesi gereken bir problem olarak belirtmekle birlikte: ortaya çıktıkları zamana, güçlüğün kaynağına, güçlüğün karara etkisine ve güçlüğün aşılması için gerekli müdahale şekline göre kategorilere ayırmışlardır (Gati ve diğ. 1996).

Bireylerin karar verme sürecinde; dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stillerini kullandıklarını belirtmiştir. Dikkatli karar verme stilini kullanan bireyler, karar vermeden önce titiz bir şekilde bilgiye ulaşmaya çalışırlar ve seçenekleri dikkatlice değerlendirdikten sonra karar verirler. Kaçınan karar verme stilini kullanan bireyler, karar verme eylemini başkalarına bırakırlar ve karar vermekten kaçarlar. Erteleyici karar verme stilini kullanan bireyler, karar verme davranışını sürekli erteleme, geciktirme ve ikilemde bırakmaya çalışırlar. Nedensiz bir şekilde karar vermeyi sürekli ertelerler. Panik karar verme stilinde ise birey, karar verme durumuyla karşılaştıklarında kendilerini zaman baskısı altında hissederler. Bu yüzden, düşüncesizce hareket edip, doğru olmayan sonuçlara ulaşırlar (Deniz, 2002).

2.1.12. Karar verme stilleri ve stratejileri. Karar verme stillerinin ve stratejilerinin kullanımı kişinin tecrübesine sosyal ve kültürel birikimi ve yaşına göre değişkenlik gösterir (Schvaneveldt ve Adams, 1983). Belirtilen kuramsal görüşlerde strateji kavramı karar verme durumunda bireyin uygulayacağı davranışları seçmesi, stil kavramı ise karar verme durumunda bireyin probleme bakış açısını betimleyen kısım olarak açıklanmaktadır. Literatürde stil ve strateji kavramları genellikle eş anlamlı olarak ele alınmakta ve birbirinin yerine kullanılmaktadır. Karar verme stilleri bireylere göre değişebilmektedir. Bu stiller bilişsel ve davranışsal olarak gözlenebilmektedir (Nunnally, 1978).

Karar verme stratejilerini dört boyutta tanımlamıştır;

- a) Akılcı (Rasyonel) Karar Verme: Bireyin karar verilecek durumla ilgili araştırma ve inceleme yapması, duruma en uygun alternatifi seçmesidir.
- b) Sezgisel Karar Verme: Bireylerin içsel olarak duyguları ve sezgileri ile karar vermesidir.
- c) Bağımlı Karar Verme: Bireyin başkalarının yönlendirmelerine göre karar vermesidir.
- d) Kaçınan Karar Verme: Birey karar vermemek için karardan uzaklaşmaktadır (Scott ve Bruce, 1995).

2.1.13. Karar verme kuramları. Yönetsel model, tanımlayıcı olarak adlandırılabilir, çünkü karmaşık durumlarda karar vericinin nasıl karar vereceklerini tanımlar. Yönetsel modelin varsayımlarını (Daft, 2003), şu şekilde sıralamıştır:

- Karar hedefleri belirsiz, karmaşık ve yöneticiler arasında bir uzlaşma yoktur. Yöneticiler genellikle sorundan veya örgüt içindeki fırsatlardan habersizdirler.
- Örgütlerin karmaşık faaliyetleri için rasyonel süreçler pek geçerli değildir.
- Yöneticilerin tüm alternatifleri tespit ve değerlendirmeleri insan bilgi ve kaynak kısıtları nedeni ile sınırlıdır.
- Karar vericiler, en çoklayan alternatifi değil daha çok kendilerini tatmin eden alternatifi seçerler.

Klasik Karar Verme Modeli

Klasik model, yöneticilere nasıl karar vermeleri gerektiğini anlatan standartlar olarak tanımlanabilir. Klasik modelin önemli özelliği karar vericilerin daha mantıklı olmalarını sağlamasıdır. Nicel karar verme tekniklerindeki gelişme (karar ağları, lineer programlama, araştırma yöntemlerindeki gelişmeler), klasik modelin daha da yaygınlaşmasına olanak sağlamıştır (Daft, 2003). Klasik (Ussal-iktisadi) karar modeli “kapalı bir model” niteliğindedir. Ne karar birimini, ne karar ortamını, ne de kararın içeriği seçim eyleminin karmaşıklığını dikkate almaktadır (Kurt, 2003).

Politik Model

Karar verme modellerinin üçüncüsü politik modeldir. Şartların belirsiz, bilginin sınırlı, yöneticilerin hemfikir olamadığı, ani karar gerektiren durumlarda kullanılır. Birçok örgütsel karar, ortak bir amaca ulaşmak için farklı hedefleri olan unsurların birbiriyle konuşmalarını gerektirir. Karar verici bu durumda koalisyon oluşturarak bir çok yöneticiyi karar verme sürecine dahil eder. Siyasi modelde dört temel girişim vardır (Daft, 2003).

2.2. İlgili Araştırmalar

Gelatt'ın Karar Verme Kuramı’da karar verme sürecinde olumlu belirsizlik kavramı ele alınmıştır. Olumlu belirsizlik kavramı karar verme süreciyle eşleştirilmiştir. Bu doğrultuda karar verme süreci bilgi, işlem ve seçim olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. Birey sürekli olarak değişen bir ortamda karar verebilmek için elindeki bilgileri de sürekli değiştirmek ve yeniden düzenlemek durumundadır. Birey karar verme durumuna ulaşmış olsa dahi hızlı değişimler nedeniyle karar geçerliliğini yitirebilmektedir. Bu durumda birey belirsizlik yaşar ve yeniden karar vermesi gerekir. Bu belirsizlik durumu karar verici tarafından olumsuzluk olarak algılamamalı ve durumla başa çıkabilmelidir. İyi bir karar verici, tüm seçenekleri değerlendiren ve verdiği kararın sonuçları ile ilgili sorumluluk alabilen bir kişidir (Şeyhun, 2000).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın temel amacına uygun olarak, verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma verilerinin analizinde betimsel istatistikler olan aritmetik ortalama, frekans, standart sapma ve yüzde değerlerine bakılmıştır. Bu çalışma için parametrik analizlerin yapılıp yapılmayacağını belirlemek için öncelikle ölçek verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Analiz sonucunda basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri hesaplanmıştır.

3.2. Araştırmacının Rolü ve Özellikleri

Araştırmacı araştırmanın planlanması, anketlerin belirlenmesinde, veri formlarının hazırlanmasında, verilerin toplanması ve verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasında, verilerin değerlendirilmesinde ve çalışmanın yazımı aşamalarında aktif rol oynamıştır.

3.3. Evren-Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim yılında Burdur ili Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan ve yeni mezun olmuş öğretmen adaylarından oluşmuştur. Örneklemine ise bu üniversitede öğrenimlerine devam eden ve mezun olmuş 97 kadın 152 erkek toplam 149 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrenciler rastgele örneklem modeliyle seçilmiştir.

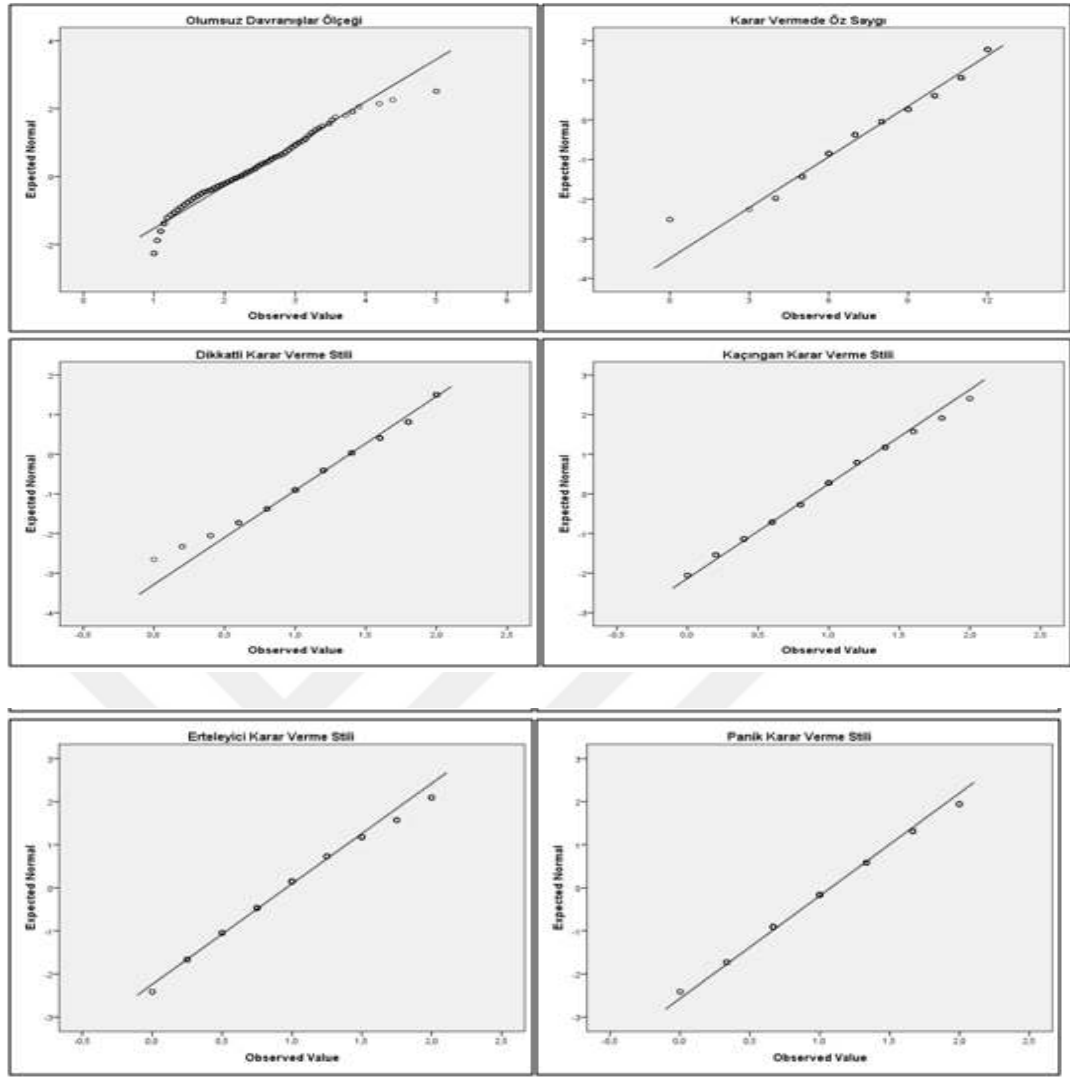
3.4. Veri Toplama Süreci

Çalışmada kullanılan ölçekler katılımcılara araştırmacı tarafından içeriği ve önem arz eden noktalar vurgulanarak gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra, elden dağıtmış ve elden toplanmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan ölçeklerden, orijinal adı “Negative Acts Questionnaire” (NAQ) olan olumsuz davranışlar ölçeği, işyerinde psikolojik tacize maruz kalanları belirlemek üzere Einarsen (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılığı, .87 ile .93 Cronbach’s alpha olarak ölçülmüştür (Einarsen vd., 1996; Einarsen ve Raknes, 1997; Einarsen ve Hoel, 2001; Mikkelsen ve Einarsen, 2001). Bu araştırmada olumsuz davranışları ölçmek için Cemaloğlu (2007a: 80-81) tarafından Türkçe’ye 21 soruluk ölçek olarak, üç ayrı dil uzmanından yardım alınarak uyarlanan olumsuz davranışlar ölçeği (NAQ) kullanılmıştır. Ölçek, araştırmacı tarafından Cemaloğlu’ndan gerekli iznin alınması ile Norveç’te bulunan Berge Bullying Institutions’dan temin edilerek kullanılmıştır. Cemaloğlu, faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam varyansını .71 ve maddelerin Cronbach’s alpha katsayısını .94 ve faktör yüklerinin ise .59 ile .87 arasında bulunduğunu açıklamıştır (Cemaloğlu, 2007b: 111-126).

Araştırmada kullanılan ölçeklerden Karar Verme Ölçeği ise Orijinali Mann ve Diğ. (1998), tarafından geliştirilmiş olan Melbourne Karar Verme Ölçeğini, (Melbourne Decision Making Questionary) Deniz (2004), Türkçeye uyarlayarak geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmıştır. (Deniz, 2004). Araştırmada toplanan verilerin analizi için SPSS 21.0 programından yararlanılmıştır.

Şekil 1. Olumsuz davranışlar ölçeği ve karar verme ölçeğine ait verilmiş grafiklere göre normallikten sapmanın olmadığı gösteren hesaplama grafik şekli.

3.5.1. Güvenirlilik analizi. Bu çalışmada kullanılan 21 maddeden oluşan Olumsuz Davranışlar ölçeğinin Cronbach α iç tutarlılık değeri 0,946 olarak belirlenmiştir. 6 maddeden oluşan Karar Vermede Öz Saygı boyutunda Cronbach α iç tutarlılık değeri 0,586 olarak ve 17 maddeden oluşan Karar Verme Stilleri ölçeğinin Cronbach α iç tutarlılık değeri 0,608 olarak belirlenmiştir. Ölçeklerden elde edilen değerler güvenirliliğin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 1.

Olumsuz Davranışlar Ölçeği ve Karar Verme Ölçeği İçin Bu Çalışmada Elde Edilen Cronbach A İç Tutarlılık Değerleri

	Cronbach α	N of Items
Olumsuz Davranışlar Ölçeği	0,946	21
Karar Vermede Öz Saygı	0,586	6
Karar Verme Stilleri	0,608	17

Tablo 2.

Olumsuz Davranışlar Ölçeği ve Karar Verme Ölçeği İçin Bu Çalışmada Elde Edilen Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Olumsuz Davranışlar Ölçeği	0,473	-0,019
Karar Vermede Öz Saygı	-0,292	-0,174
Dikkatli Karar Verme Stili	-0,389	-0,202
Kaçıngan Karar Verme Stili	0,102	0,020
Erteleyici Karar Verme Stili	0,323	-0,057
Panik Karar Verme Stili	0,091	-0,154

Normal dağılım analizi sonucunda Tablo 2’de görüldüğü gibi olumsuz davranışlar ölçeği ve karar verme stilleri ölçeğinin alt boyutları için elde edilen çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ile +2 arasında görülmektedir. Buna göre araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiğini söyleyebiliriz. George ve Mallery (2010). Bu sonuçlara göre araştırma verilerinin katılımcıların demografik özelliklerine göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için parametrik analizlerin yapılması uygun görülmüştür. İki grup arasındaki değerlendirmeler için T testi, ikiden fazla grup arasındaki değerlendirmelerde Tek Yönlü Anova testi uygulanmıştır.

Tablo 3.

Olumsuz Davranışlar Ölçeği Beşli Likert Ölçeği aralık değerleri

Ağırlık	Seçenek	Sınırlar
1	Hiç	1,00 - 1,80
2	Bazen	1,81 - 2,60
3	Ayda bir	2,61 - 3,40
4	Haftada bir	3,41 - 4,20
5	Her gün	4,21 - 5,00

Olumsuz davranışlar ölçeğine verilen cevapların ölçek aralıkları ve sınırları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 4.

Karar Verme Ölçeği Üçlü Likert Ölçeği Aralık Değerleri

Ağırlık	Seçenek	Sınırlar
0	Doğru değil	0,00 – 0,66
1	Bazen doğru	0,67 – 1,33
2	Doğru	1,34 – 2,00

Karar verme ölçeğine verilen cevapların ölçek aralıkları ve sınırları Tablo 4’de verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının %35,7'sinin 18-20 yaş, %55,8'inin 21-23 yaş aralığında olduğunu görüyoruz. Katılımcıların üniversitede öğrenimlerine devam eden ve mezun olmuş %39,0'u kadın, %61,0'i erkek olmak üzere 97 kadın 152 erkek toplam 149 öğretmen adayından oluşturmaktadır

Tablo 5.

Örneklem Grubuna Ait Demografik Bilgiler

		f	%
Yaş	18-20	89	35,7
	21-23	139	55,8
	24-26	21	8,4
Cinsiyet	Kadın	97	39,0
	Erkek	152	61,0
Düzenli spor yapıyor musunuz?	Evet	131	52,6
	Hayır	118	47,4
Boş zamanlarınızda ne yapmayı tercih edersiniz?	Kitap okurum	59	23,7
	Sinemaya giderim	45	18,1
	Tarihi yerleri gezerim	34	13,7
	Eğlence mekânlarına giderim	111	44,6
Ne sıklıkla kitap okursunuz?	Haftada bir	58	23,3
	2 Haftada bir	42	16,9
	Nadiren okurum	102	41,0
	Hiç okumam	47	18,9
Günlük hayatta kendinizi nasıl tanımlarsınız?	Sessiz sakın	78	31,3
	Sosyal ve dışa dönük	90	36,1
	Hiperaktif (hareketli)	61	24,5
	Sinirli ve çabuk parlayan	20	8,0
Beden eğitimi ve spor öğretmenliği aday durumunuz	Öğrenci	233	93,6
	Mezun (atama bekliyor)	16	6,4
Baba eğitim durumu	Okuryazar değil	8	3,2
	Okuryazar	26	10,4
	İlkokul	64	25,7
	Ortaokul	47	18,9
	Lise	69	27,7
	Üniversite	35	14,1
Anne eğitim durumu	Okuryazar değil	12	4,8
	Okuryazar	27	10,8
	İlkokul	86	34,5
	Ortaokul	64	25,7
	Lise	44	17,7
	Üniversite	16	6,4

Örneklem grubunun demografik bilgilerinin verildiği Tablo5'e göre öğretmen adaylarının %52,6'sı düzenli spor yapıyor iken %47,4'ü düzenli spor yapmadığını belirtmiştir. Boş zaman değerlendirme biçimlerine bakıldığında %44,6'sı eğlence mekânlarına gittiğini, %23,7'sinin kitap okuduğunu, %18,1'inin sinemaya gittiğini ve %13,7'sinin tarihi yerleri gezdiğini görüyoruz. Ne sıklıkla kitap okuduklarına bakıldığında %41,0'inin nadiren, %23,3'ünün haftada bir, %18,9'unun hiç okumadığını ve %16,9'unun 2 haftada bir kitap okuduğunu görmekteyiz. Katılımcıların %36,1'i kendini sosyal ve dışa dönük, %31,3'ü kendini sessiz sakın, %24,5'inin kendini hareketli olarak tanımladığını görüyoruz. Öğretmen adaylarının %93,6'sı halen öğrenci iken, %6,4'ü mezun durumdadır. Katılımcıların baba eğitimi durumlarına bakıldığında %27,7'si lise mezunu, %25,7'si ilkökul mezunu, %18,9'u ortaokul mezunu, %14,1'i üniversite mezunudur. Anne eğitim durumlarına bakıldığında %34,5'i ilkökul mezunu, %25,7'si ortaokul mezunu, %17,7'si lise mezunu, %6,4'ü üniversite mezunudur.

Tablo 6

Olumsuz Davranışlar Ölçeği İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	ORT	SS
1. Birinin başarınızı etkileyecek bilgiyi saklaması.	249	2,02	1,04
2. Yeterlilik düzeyinizin altındaki işlerde çalışarak küçük düşürülmek.	249	1,95	0,99
3. Ustalık/Yeterlilik seviyenizin altındaki işleri yapmanızın istenmesi.	249	2,31	1,05
4. Önemli alanlardaki sorumluluklarınızın kaldırılması veya daha önemsiz ve istenmeyen görevlerle değiştirilmesi	249	2,21	1,10
5. Hakkınızda dedikodu ve söylentilerin yayılması.	249	2,29	1,13
6. Görmezden gelinme, dışlanma, önemsenmeme.	249	2,27	1,20
7. Kişiliğiniz (ör; alışkanlıklar ve görgü), tutumlarınız veya özel hayatınız hakkında hakaret ve aşağılayıcı sözler söylenmesi	249	2,13	1,14
8. Bağırılmak veya anlık öfkenin (veya hırsın) hedefi olmak.	249	2,31	1,10
9. Parmakla gösterme, kişisel alana saldırı, itme, yolunu kesme gibi gözdağı veren davranışlar.	249	2,14	1,21
10. Diğerlerinin işi bırakmanız konusunda imalı davranışları.	249	2,18	1,15
11. Yanlış ve hatalarınızın sürekli hatırlatılması/söylenmesi.	249	2,41	1,20
12. Yaklaşımlarınızın dikkate alınmaması / yok sayılması veya düşmanca tepkilerle karşılaşma.	249	2,28	1,14

	N	ORT	SS
13. İşinizle çabalamanızla ilgili bitmek bilmeyen eleştiriler.	249	2,34	1,16
14. Fikir ve görüşlerinizin dikkate alınmaması.	249	2,26	1,16
15. İyi geçinmediğiniz kişiler tarafından hoşlanmadığınız Şakalar “(eşek şakası)” yapılması.	249	2,35	1,22
16. Mantıksız yada yetiştirilmesi mümkün olmayan işler verilmesi.	249	2,27	1,22
17. Size karşı suçlama ve ithamlarda bulunulması.	249	2,14	1,14
18. İşinizin aşırı denetlenmesi	249	2,22	1,16
19. Hakkınız olan bazı Şeyleri (örneğin; hastalık izni, tatil hakkı, yol harcırahı) talep etmemeniz için baskı yapılması.	249	2,19	1,16
20. Aşırı alay ve sataşmalara konu olmak	249	2,24	1,25
21. Üstesinden gelinemeyecek kadar iş yüküne maruz bırakılmak.	249	2,29	1,29
ORTALAMA		2,23	1,15

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algılarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6’da verilmiştir. 21 maddeden oluşan olumsuz davranışlar ölçeği için $x=2,23\pm1,15$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 5’li likert ölçeğinin bazen aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlara maruz kalma konusundaki algılarının düşük seviyede olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 7.

Karar Vermede Öz Saygı Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	ORT	SS
1. Karar verme yeteneğime güvenirim.	249	1,68	0,53
2. Karar verirken kendimi birçok kişiden aşağı görürüm.	249	1,33	0,79
3. Kendimi karar vermede başarılı biri olarak düşünürüm.	249	1,44	0,65
4. Kendimi o kadar cesaretsiz hissedirim ki, karar verme uğraşından vazgeçerim.	249	1,35	0,74
5. Verdiğim kararlar iyi sonuçlanır.	249	1,28	0,55
6. Diğer insanların, benim kararımdan ziyade, kendi kararlarının doğru olduğu konusunda beni ikna etmeleri kolaydır.	249	1,10	0,80
ORTALAMA		1,36	0,68

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygılarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 7’de verilmiştir. 6 maddeden oluşan karar vermede öz saygı boyutu için $x=1,36\pm0,68$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3’lülükert ölçeğinin doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygılarının yüksek seviyede olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 8.

Dikkatli Karar Verme Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	ORT	SS
2. Bütün alternatifleri göz önünde tutmayı severim.	249	1,51	0,62
4. Bütün alternatiflerin dezavantajlarını ortaya çıkarmaya çalışırım.	249	1,30	0,65
6. Kararı en iyi şekilde nasıl uygulayabileceğimi enine boyuna düşünürüm.	249	1,36	0,69
8. Karar verirken, karar hakkında pek çok bilgi toplamaktan hoşlanırım	249	1,30	0,67
12. Karar vermeden önce amaçlarımı netleştirmeye çalışırım	249	1,45	0,65
ORTALAMA		1,38	0,66

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının dikkatli karar verme boyutuna ilişkin verdikleri cevaplara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 8’de verilmiştir. 5 maddeden oluşan dikkatli karar verme boyutu için $x=1,38\pm0,66$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3’lülükert ölçeğinin doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının dikkatli karar verme seviyelerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 9.

Kaçınan Karar Verme Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	ORT	SS
3. Kararları diğer kişilere bırakmayı tercih ederim.	249	0,91	0,71
9. Karar vermekten kaçınırım.	249	0,67	0,70
11. Karar verme konusunda sorumluluk üstlenmeyi sevmem.	249	0,98	0,72
14. Bir karar benim tarafımdan veya başka biri tarafından verilecekse, ben karar vermeyi diğer kişiye bırakırım.	249	0,91	0,67
16. Zorunda kalmadıkça karar vermem.	249	1,00	0,70
ORTALAMA		0,89	0,70

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının kaçınan karar verme boyutuna ilişkin verdikleri cevaplara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 9’da verilmiştir. 5 maddeden oluşan kaçınan karar verme boyutu için $x=0,89\pm0,70$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3’lülükert ölçeğinin bazen doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının kaçınan karar verme seviyelerinin orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 10.

Erteleyici Karar Verme Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	ORT	SS
5. Son kararı vermeden önce, önemsiz konular üzerinde çok zaman harcarım.	249	0,95	0,69
7. Bir kararı verdikten sonra bile kararı uygulamayı geciktiririm.	249	1,00	0,70
10. Karar vermek zorunda olduğum zaman, karar üzerinde düşünmeye başlamadan önce uzun süre beklerim.	249	1,07	0,68
17. Son ana kadar karar vermeyi geciktiririm.	249	0,82	0,73
ORTALAMA		0,96	0,70

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının erteleyici karar verme boyutuna ilişkin verdikleri cevaplara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 10’da verilmiştir. 4 maddeden oluşan erteleyici karar verme boyutu

için $x=0,96\pm0,70$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3'lülükert ölçeğinin bazen doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının erteleyici karar verme seviyelerinin orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz

Tablo 11.

Panik Karar Verme Boyutu İçin Elde Edilen Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	ORT	SS
1. Karar verirken kendimi, sanki büyük bir zaman baskısı altındaymışım gibi hissederim	249	0,95	0,67
13. Önemsiz, küçük olayların yolunda gitmeyebileceği olasılığı, benim aniden tercihlerimden dönüş yapmama neden olur.	249	1,13	0,67
15. Ne zaman zor bir kararla karşı karşıya gelsem, iyi bir çözüm yolu bulma konusunda kendimi kötümser hissederim.	249	1,15	0,72
ORTALAMA		1,08	0,69

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının panik karar verme boyutuna ilişkin verdikleri cevaplara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 11'de verilmiştir. 3 maddeden oluşan panik karar verme boyutu için $x=1,08\pm0,69$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3'lülükert ölçeğinin bazen doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının panik karar verme seviyelerinin orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Olumsuz Davranışlar Algı Düzeyi, Karar Vermede Özsaygı Düzeyleri ve Karar Verme Stilleri Onların Demografik Özellikleri Bakımından Fark Göstermekte Midir?

Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algı düzeyi, karar vermede öz saygı ve karar verme stillerinin demografik değişkenlere göre fark gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan T testi ve Tek Yönlü Anova testi sonuçlarına göre cinsiyet, beden eğitimi öğretmenliği adaylık durumu, yaş, boş zaman değerlendirme, kendini tanımlama, baba ve anne eğitim durumu değişkenlerinde gruplar arasında anlamlı fark görülmemiştir. Düzenli spor yapma ve kitap okuma değişkenlerinde gruplar arasında anlamlı farklar görülmüş olup bu farklılıklar aşağıda verilmiştir.

Tablo 12.

Olumsuz Davranışlar Algıları, Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stillerinin Düzenli Spor Yapma Değişkenine Göre Değerlendirmesini Gösteren T Testi Sonuçları

	Spor Yapıyor mu?	N	ORT	SS	t	P
Olumsuz Davranışlar Ölçeği	Evet	131	2,33	0,78	2,245	0,026 **
	Hayır	118	2,11	0,82		
Karar Vermede Öz Saygı	Evet	131	1,34	0,39	-0,785	0,433
	Hayır	118	1,38	0,38		
Dikkatli Karar Verme Stili	Evet	131	1,35	0,40	-1,266	0,207
	Hayır	118	1,42	0,44		
Kaçıngan Karar Verme Stili	Evet	131	0,90	0,42	0,056	0,956
	Hayır	118	0,89	0,42		
Erteleyici Karar Verme Stili	Evet	131	0,94	0,45	-0,998	0,319
	Hayır	118	0,99	0,40		
Panik Karar Verme Stili	Evet	131	1,06	0,42	-0,757	0,450
	Hayır	118	1,10	0,42		

** P<0,05 düzeyinde anlamlı fark ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları, karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini düzenli spor yapma değişkenine göre değerlendirdiğimiz T testi analiz sonuçları Tablo 12’de verilmiştir. T testi analiz sonuçlarına göre olumsuz davranışlar algılarında düzenli spor yapanların düzeylerinin $x=2,33\pm0,78$ düzenli spor yapmayanlara göre $x=2,11\pm0,82$ anlamlı bir şekilde daha yüksek görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 13.

Olumsuz Davranışlar Algıları, Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stillerinin Kitap Okuma Değişkenine Göre Değerlendirmesini Gösteren Tek Yönlü Anova Testi Sonuçları

	Kitap Okuma	N	ORT	SS	F	P	FARK
Olumsuz Davranışlar Ölçeği	Haftada bir	58	2,06	0,86	2,886	0,036 **	1 - 4
	2 Haftada bir	42	2,31	0,91			
	Nadiren okurum	102	2,16	0,72			
	Hiç okumam	47	2,49	0,76			
Karar Vermede Öz Saygı	Haftada bir	58	1,42	0,42	1,432	0,234	
	2 Haftada bir	42	1,34	0,37			
	Nadiren okurum	102	1,38	0,34			
	Hiç okumam	47	1,27	0,45			

	Kitap Okuma	N	ORT	SS	F	P	FARK
Dikkatli Karar Verme Stili	Haftada bir	58	1,48	0,48	1,535	0,206	
	2 Haftada bir	42	1,32	0,39			
	Nadiren okurum	102	1,38	0,40			
	Hiç okumam	47	1,34	0,42			
Kaçınan Karar Verme Stili	Haftada bir	58	0,86	0,41	1,598	0,191	
	2 Haftada bir	42	0,84	0,38			
	Nadiren okurum	102	0,89	0,43			
	Hiç okumam	47	1,01	0,44			
Erteleyici Karar Verme Stili	Haftada bir	58	1,00	0,39	2,568	0,055	
	2 Haftada bir	42	0,81	0,44			
	Nadiren okurum	102	0,96	0,43			
	Hiç okumam	47	1,05	0,43			
Panik Karar Verme Stili	Haftada bir	58	1,15	0,39	0,964	0,410	
	2 Haftada bir	42	1,04	0,46			
	Nadiren okurum	102	1,08	0,44			
	Hiç okumam	47	1,02	0,36			

** P<0,05 düzeyinde anlamlı fark ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları, karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini kitap okuma değişkenine göre değerlendirdiğimiz tek yönlü anova testi analiz sonuçları Tablo 13’de verilmiştir. Tek yönlü anova testi analiz sonuçlarına göre hiç kitap okumayan katılımcıların olumsuz davranışlar algı düzeylerinin $x=2,49\pm0,76$ haftada bir kitap okuyan katılımcılara göre $x=2,06\pm0,86$ anlamlı bir şekilde daha yüksek görülmüştür ($p<0,05$).

Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Olumsuz Davranışlar Algı Düzeyi ile Onların Karar Vermede Öz Saygıları Ve Karar Verme Stilleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var Mıdır?

Korelasyon Analizi: Korelasyon iki sayısal ölçüm arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığını, varsa bu ilişkinin yönünü ve şiddetinin ne olduğunu belirlemek için kullanılan bir istatistiksel yöntemdir. Verilerin normal dağılıma sahip olması durumunda Pearsonkorelasyon katsayısı, verilerin normal dağılmadığı durumda ise SpearmanRank korelasyon katsayısı tercih edilir. Bir korelasyon katsayısının yorumlanabilmesi için p değerinin 0.05 den daha küçük olması gerekir. Korelasyon katsayısı negatif ise iki değişken arasında ters ilişki vardır, yani "değişkenlerden biri artarken diğeri azalmaktadır" denir. Korelasyon katsayısı pozitif ise "değişkenlerden biri artarken diğeri de artmaktadır" yorumu yapılır.

Korelasyon katsayısı (r) nın yorumu;

$r < 0.2$ ise çok zayıf ilişki yada korelasyon yok

0.2-0.4 arasında ise zayıf korelasyon

0.4-0.6 arasında ise orta şiddette korelasyon

0.6-0.8 arasında ise yüksek korelasyon

$0.8 >$ ise çok yüksek korelasyon olduğu yorumu yapılır.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ile karar vermede öz saygı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizlerinde Pearson korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 14

Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Olumsuz Davranışlar Algıları ile Karar Vermede Öz Saygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analiz Sonuçları

		Olumsuz Davranışlar Ölçeği	Karar Vermede Öz Saygı	Dikkatli KV	Kaçıngan KV	Erteleyici KV	Panik KV
Olumsuz Davranışlar Ölçeği	Pearson Correlation	1	-,271**	-,357**	,192**	,039	,018
	Sig. (2-tailed)		,000	,000	,002	,544	,781
	N	249	249	249	249	249	249
Karar Vermede Öz Saygı	Pearson Correlation	-,271**	1	,502**	-,405**	-,297**	-,238**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000	,000	,000
	N	249	249	249	249	249	249

** Korelasyon çift yönlü 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 14’de görüldüğü gibi beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ile karar vermede öz saygıları arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir ($r = - 0,271$ $p = 0,000$). Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları onların karar vermede öz saygılarının negatif yönde zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ile dikkatli karar verme stilleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir ($r = - 0,357$ $p = 0,000$). Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları onların dikkatli karar verme düzeylerine negatif yönde zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ile kaçınan karar verme stilleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir ($r = 0,192$ $p = 0,002$). Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları onların kaçınan karar verme düzeylerine pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygı düzeyleri ile dikkatli karar verme stilleri arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir ($r = 0,502$ $p = 0,000$). Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygıları onların dikkatli karar verme düzeylerine pozitif yönde orta düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygı düzeyleri ile kaçınan karar verme stilleri arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir ($r = -0,405$ $p = 0,000$). Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygıları onların kaçınan karar verme düzeylerine negatif yönde orta düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygı düzeyleri ile erteleyici karar verme stilleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir ($r = -0,297$ $p = 0,000$). Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygıları onların erteleyici karar verme düzeylerine negatif yönde zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygı düzeyleri ile panik karar verme stilleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir ($r = -0,238$ $p = 0,000$). Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygıları onların panik karar verme düzeylerine negatif yönde zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Beden eğitimi öğretmen adaylarının %35,7'sinin 16-20 yaş, %55,8'inin 21-23 yaş aralığında olduğunu görüyoruz. Katılımcıların %39,0'u kadın, %61,0'i erkektir. Öğretmen adaylarının %52,6'sı düzenli spor yapıyor iken %47,4'ü düzenli spor yapmadığını belirtmiştir. Boş zaman değerlendirme biçimlerine bakıldığında %44,6'sı eğlence mekânlarına gittiğini, %23,7'sinin kitap okuduğunu, %18,1'inin sinemaya gittiğini ve %13,7'sinin tarihi yerleri gezdiğini görüyoruz. Ne sıklıkla kitap okuduklarına bakıldığında %41,0'inin nadiren, %23,3'ünün haftada bir, %18,9'unun hiç okumadığını ve %16,9'unun 2 haftada bir kitap okuduğunu görmekteyiz. Katılımcıların %36,1'i kendini sosyal ve dışa dönük, %31,3'ü kendini sessiz sakın, %24,5'inin kendini hareketli olarak tanımladığını görüyoruz. Öğretmen adaylarının %93,6'sı halen öğrenci iken, %6,4'ü mezun durumdadır. Katılımcıların baba eğitimi durumlarına bakıldığında %27,7'si lise mezunu, %25,7'si ilkokul mezunu, %18,9'u ortaokul mezunu, %14,1'i üniversite mezunudur. Anne eğitim durumlarına bakıldığında %34,5'i ilkokul mezunu, %25,7'si ortaokul mezunu, %17,7'si lise mezunu, %6,4'ü üniversite mezunudur.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algılarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. 21 maddeden oluşan olumsuz davranışlar ölçeği için $x=2,23\pm 1,15$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 5'li likert ölçeğinin bazen aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlara maruz kalma konusundaki algılarının düşük seviyede olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygılarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. 6 maddeden oluşan karar vermede öz saygı boyutu için $x=1,36\pm 0,68$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3'lülükert ölçeğinin doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygılarının yüksek seviyede olduğunu söyleyebiliriz. Yılmaz (2013) yapmış olduğu araştırmada Psikiyatri hastalarının karar

verme kapasitesi ve değerlendirilmesi, daima etik sorunlar arasında yer almıştır. Çünkü bazı ruh sağlığı sorunları, hastanın bilişsel işlevlerinde bozulmalara yol açmakta ve tedavi konusunda yanlış kararlar almasına neden olabilmektedir sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının dikkatli karar verme boyutuna ilişkin verdikleri cevaplara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. 5 maddeden oluşan dikkatli karar verme boyutu için $x=1,38\pm0,66$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3'lülükert ölçeğinin doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının dikkatli karar verme seviyelerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının kaçınan karar verme boyutuna ilişkin verdikleri cevaplara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. 5 maddeden oluşan kaçınan karar verme boyutu için $x=0,89\pm0,70$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3'lülükert ölçeğinin bazen doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının kaçınan karar verme seviyelerinin orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Tekkurşun Demir ve diğ. (2018) yapmış oldukları araştırmada katılımcıların karar verme stilleri ve mental iyi oluşları yaş değişkeni, spor yaşı ve sporcuların yapmış oldukların spor branşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermezken, eğitim düzeyine göre karar verme stilleri sadece “rasyonel karar verme”, “bağımlı karar verme” ve “kaçınan karar verme” alt boyutlarında anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının erteleyici karar verme boyutuna ilişkin verdikleri cevaplara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. 4 maddeden oluşan erteleyici karar verme boyutu için $x=0,96\pm0,70$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3'lülükert ölçeğinin bazen doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının erteleyici karar verme seviyelerinin orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Kelecek ve diğ. (2013) yapmış oldukları araştırmaya katılan, farklı spor branşlarında yarışan sporcuların karar verme stillerinden en fazla dikkatli karar verme stili'ni en az erteleyici karar verme stili'ni tercih ettiklerini söylenebilir. Buna ek olarak elde edilen bulgulardan yola çıkarak kadın ve erkek sporcuların karar verme stillerinde farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının panik karar verme boyutuna ilişkin verdikleri cevaplara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. 3 maddeden oluşan panik karar verme boyutu için $x=1,08\pm0,69$ genel ortalama elde edilmiş olup bu değer 3'lülükert ölçeğinin bazen doğru aralığına denk gelmektedir. Buna göre beden eğitimi öğretmen adaylarının panik karar verme seviyelerinin orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları, karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini düzenli spor yapma değişkenine göre değerlendirdiğimiz T testi analiz sonuçları verilmiştir. T testi analiz sonuçlarına göre olumsuz davranışlar algılarında düzenli spor yapanların düzeylerinin $x=2,33\pm0,78$ düzenli spor yapmayanlara göre $x=2,11\pm0,82$ anlamlı bir şekilde daha yüksek görülmüştür.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları, karar vermede öz saygı ve karar verme stillerini kitap okuma değişkenine göre değerlendirdiğimiz tek yönlü anova testi analiz sonuçları verilmiştir. Tek yönlü anova testi analiz sonuçlarına göre hiç kitap okumayan katılımcıların olumsuz davranışlar algı düzeylerinin $x=2,49\pm0,76$ haftada bir kitap okuyan katılımcılara göre $x=2,06\pm0,86$ anlamlı bir şekilde daha yüksek görülmüştür.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ile karar vermede öz saygıları arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları onların karar vermede öz saygılarına negatif yönde zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ile dikkatli karar verme stilleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları onların dikkatli karar verme düzeylerine negatif yönde zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz davranışlar algıları ile kaçınan karar verme stilleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının olumsuz

davranışlar algıları onların kaçınan karar verme düzeylerine pozitif yönde çok zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygı düzeyleri ile dikkatli karar verme stilleri arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygıları onların dikkatli karar verme düzeylerine pozitif yönde orta düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygı düzeyleri ile kaçınan karar verme stilleri arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygıları onların kaçınan karar verme düzeylerine negatif yönde orta düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygı düzeyleri ile erteleyici karar verme stilleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygıları onların erteleyici karar verme düzeylerine negatif yönde zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygı düzeyleri ile panik karar verme stilleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Diğer bir ifade ile beden eğitimi öğretmen adaylarının karar vermede öz saygıları onların panik karar verme düzeylerine negatif yönde zayıf düzeyde bir etki yapmaktadır, diyebiliriz.

5.2. Öneriler

- a) Olumsuz davranışlar hakkında öğrencilere somut bilgiler içeren ders müfredatı hazırlanabilir.
- b) Öğrencilerin olumsuz davranışlarla karşılaştığında bu durumlarla başa çıkabilmeleri için rehberlik programları geliştirilebilir.
- c) Beden eğitimi öğretmen adaylarının ileriki dönemde meslek hayatında karşılaşmaları muhtemel olumsuz davranışlar karşısında nasıl başa çıkacakları

noktasında karar verici uygulamalı veya teorik mesleki eğitim programları geliştirilebilir.

d) Karar verme teorileri, süreci ve güçlüklerini hakkında öğrencilere bilgi sağlayıcı programlar geliştirilebilir.

e) Üniversiteli öğrenciler arasında karar verme süreci oluşturularak öğrencilerin inisiyatif almalarını sağlayıcı müfredat hazırlanarak artırıcı girişimlerde bulunulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Adler, A. (2002). *İnsanı tanıma sanatı*. Çev: Kamuran Şipal. İstanbul: Say Yayınları.
- Aydın, A. (2003). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Barling, J., Rogers, A. G. & Kelloway, E. K. (2001). Behind closed doors: Inhome workers' experience of sexual harassment and workplace violence, *Journal of Occupational Health Psychology*, 6 (3), 255-269.
- Brynes, J. P. & McClenny, B. (1994). Decision Making in Young Adolescents and Adults. *Journal of Experimental Child Psychology*. 58, 359-388.
- Cemaloğlu, N. (2007a). Okul Yöneticilerinin Liderlik Stilleri ile Yıldırma Arasındaki İlişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 77-87.
- Cemaloğlu, N. (2007b). Örgütlerin kaçınılmaz sorunu: Yıldırma. *Bilig Dergisi*, 42, 111-126.
- Cüceloğlu, D. (1994). *İnsan ve davranışı, psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Daft, R. (2003). *Management 6th Edition*, Thomson South Western.
- Deniz, M. E. (2002). *Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve sosyal beceri düzeylerinin ta-baskın ben durumları ve bazı özlük niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilimdalı, Konya.
- Deniz, M. E. (2004). Investigation of the Relation Between Decision Making Self-Esteem, Decision Making Style and Problem Solving Skills of University Students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 4,(15), 23-35.
- Deutsch, M. (1973). *The resolution of conflict*. New Haven and London: Yale University Press.
- Elliot, M. (1997). *101 Ways of Dealing with Bullying*. London: Hodder Childrens's Book.
- Erden, M. (2003). *Sınıf yönetimi*, Alkım Yayınevi, İstanbul, 2003.

- Einarsen, S. (1996). Bullying and harassment at work: Epidemiological and psychosocial aspects. Unpublished doctoral dissertation, University of Bergen, Bergen, Norway.
- Einarsen, S. & Skogstad, A. (1996). Bullying at work: Epidemiological findings in public and private organizations. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 5 (2), 185-201.
- Einarsen, S. & Hoel, H. (2001). The Negative Acts Questionnaire: Development, validation and revision of a measure of bullying at work. Paper presented at the 10th European congress on Work and Organisational Psychology, Prague.
- Einarsen, S. & Raknes, B. I. (1997). Harassment in the workplace and the victimization of men. *Violence and Victims*, 12, 247–263.
- Gati, I., Krausz, M. & Osipow, S. H. (1996). A taxonomy of difficulties in career decision making. *Journal of Counseling Psychology*, 43(4), 510.
- Gelatt, H. B. (1989). Positive uncertainty: A new decision-making framework for counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 36 (2), 252.
- George, D. & Mallery, M. (2010). SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Gerrity, D. A. (2000). Male university employees' experience of sexual harassment-related behaviors, *Psychology of Man & Masculinity*, 1 (2), 140-151.
- Gözüm, P. (2017). *Mobbing algısı ile motivasyon ilişkisi: Erzurum ve Ankara illerinde bazı kamu ve özel kurum çalışanları üzerine bir araştırma*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Hocker, J. L. & Wilmot, W. W. (2001). *Interpersonal conflict*. Benchmark Boston, MA: McGraw-Hill.
- İlgar, L. (2000). *Eğitim yönetimi, okul yönetimi, sınıf yönetimi*, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- Johnstone, M. (1989). *Stress in Teaching. An Overview of Research*. Midlothian: The Scottish Council for Research in Education. SCRE Publication.

- Karip, E. (1999). *Çatışma yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kaya, L. (2011). *Mobbinge maruz kalanların kişilik profillerine bağlı psikolojik sağlıkta bozulma göstergeleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, İstanbul.
- Karakaş, S. (2001). Mobbinge maruz kalan hemşirelere verilen atılgnalık eğitiminin mobbinge başetmeye etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4-23.
- Kaşık, D. Z. (2009). *Ergenlerde karar verme stilleri ile algılanan sosyal destek düzeylerinin sosyal yetkinlik beklentisi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kelecek, S., Altıntaş, A. ve Aşçı, H. (2013). sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 21-27.
- Kurt, Ü. (2003). *Karar verme sürecinde yöneticilerin kişilik yapılarının etkileri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Leymann, H. (2011). Bullying; Whistleblowing, The Mobbing Encyclopaedia <http://www.leymann.se/English/11120E.HTM>, 23-30. (Erişim Tarihi 03.05.2019).
- Mann L., Radford, M., Burnett P., Ford S., Bond M., Leung K., Nakamura H., Vaughan G. & Yang K. S. (1998). Cross-Cultural Differences in Self-Reported Decision-Making Style and Confidence. *International Journal of Psychology*, 33, 325-335.
- Mayer, B. (2000). *The dynamics of conflict resolution*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mikkelsen, E. G. & Einarsen, S. (2001). Bullying in danish worklife: Prevalence and health correlates. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 10, 393–413.

- Mikkelsen, E. G. & Einarsen, S. (2002). Basic assumptions and symptoms of post-traumatic stress among victims of bullying at work. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 11, 87–11.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill.
- Öztürk, B. (2014). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip (Ed.), Pegem, Ankara: Sınıf Yönetimi içinde, 149-192.
- Palaz, S., Özkan, S., Sarı, N., Göze, F., Şahin, N. ve Akkurt Ö. (2008) İş yerinde psikolojik taciz (mobbing) davranışları üzerine bir araştırma; Bandırma örneği, *İş, Güç, Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 10(4), 41-58.
- Pişkin, M. (2002). Okul zorbalığı: tanımı, türleri, ilişkili olduğu faktörler ve alınabilecek önlemler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*. 11, 531-562.
- Rahim, M. A. (2002). Toward a theory of managing organizational conflict. *The International Journal of Conflict Management*, 13 (3), 206-235.
- Rue ve Byars. “Decision Making skills”, Management skills and application mc graw hill, 2003.
- Ryriacou, C. & Sutcliffe, J. (1978) A model of teacher stress. *Educational studies* 4(1), 2-9.
- Schvaneveldt, J. D. & Adams, G. R. (1983). Adolescents and the decision-making process. *Theory Into Practice*, 22(2), 98-104.
- Scott, S. G. & Bruce, R. A. (1995). Decision making style: The development and assessment of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55, 818-831.
- Şeyhun, H. (2000). *Karar verme becerileri eğitim programının ilköğretim son sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tekkurşun Demir, G., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A. ve Cicioğlu, İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13 (1), 176-191.

Türnüklü, A., Zoraloğlu, Y. ve Gemici, Y. (2001). İlköğretim okullarında okul yönetimine yansıyan disiplin sorunları. *Eğitim yönetimi*, 7(27), 435-436.

Yeşilyaprak, B. (2012). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığında paradigma değişimi ve Türkiye açısından sonuçlar: Geçmişten geleceğe yönelik bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 97-118.

Yılmaz Bahadır, E. (2013). Psikiyatride hastanın karar verme kapasitesi ve yaşanan etik sorunlar türkiye klinikleri *J Med Ethics*. 21(1), 49-5

<http://www.cagdasegitim.org> Erişim Tarihi: 15.6.2019.

http://www.mcatürk.com/cocuk_ozelogrenme.htm Erişim Tarihi: 15.6.2019.

EKLER

EK 1

Anket Formu

Bu anket, “Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Olumsuz Davranışlar Algı Düzeylerinin Karar Verme Üzerine Etkisi”nin araştırılması amacıyla hazırlanmıştır şimdiden yapacağınız katkılardan dolayı teşekkür ederiz.

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Ahmet ŞAHİN **Erhan DİK**

1. Yaşınız	() 18-20 () 21-23 () 24-26 () 27-Üzeri
2. Cinsiyetiniz	() Kadın () Erkek
3. Düzenli spor yapıyor musunuz?	() Evet () Hayır
4. Boş zamanlarınızda ne yapmayı tercih edersiniz?	() Kitap Okurum () Sinemaya Gider () Tarihi Yerler Gezerim () Eğlence Mekânlarına Giderim
5. Ne sıklıkla kitap okursunuz?	() Haftada 1 () 2 Haftada Bir () Nadiren Kitap Okurum () Hiç Okumam
6. Günlük hayatta kendinizi nasıl tanımlarsınız?	() Sessiz, Sakin () Sosyal ve dışa dönük () Hiperaktif (hareketli) () Sinirli ve çabuk parlayan
7. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği aday durumunuz	() Öğrenci () Mezun atanmayı bekliyor
8. Babanızın eğitim durumu	() Okur-Yazar değil () Okur-Yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü
9. Annenizin eğitim durumu	() Okur-Yazar değil () Okur-Yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü

Gönüllü Onam Formu

Lütfen Herhangi Bir Zorunluluk Hissetmeden Gönüllülük Esasıyla Ankete Katılıyorsanız İşaretleyerek Paraf Atınız

Gönüllü Olarak Anket Çalışmasına İştirak Ediyorum () Evet Hayır ()

Evet İse Parafılayın ()

Olumsuz Davranışlar Ölçeği (NAQ) (Einarsen (1996))					
	Hiç	Bazen	Ayda Bir	Haftada Bir	Her Gün
1. Birinin başarınızı etkileyecek bilgiyi saklaması.					
2. Yeterlilik düzeyinizin altındaki işlerde çalışarak küçük düşürülmek.					
3. Ustalık/Yeterlilik seviyenizin altındaki işleri yapmanızın istenmesi.					
4. Önemli alanlardaki sorumluluklarınızın kaldırılması veya daha önemsiz ve istenmeyen görevlerle değiştirilmesi					
5. Haklarınızda dedikodu ve söylentilerin yayılması.					
6. Görmezden gelinme, dışlanma, önemsenmeme.					
7. Kişiliğiniz (ör; alışkanlıklar ve görgü), tutumlarınız veya özel hayatınız hakkında hakaret ve aşağılayıcı sözler söylenmesi					
8. Bağırılmak veya anlık öfkenin (veya hırsın) hedefi olmak.					
9. Parmakla gösterme, kişisel alana saldırı, itme, yolunu kesme gibi gözdağı veren davranışlar.					
10. Diğerlerinin işi bırakmanız konusunda imalı davranışları.					
11. Yanlış ve hatalarınızın sürekli hatırlatılması/söylenmesi.					
12. Yaklaşımlarınızın dikkate alınmaması / yok sayılması veya düşmanca tepkilerle karşılaşma.					
13. İşinizle çabalamanızla ilgili bitmek bilmeyen eleştiriler.					
14. Fikir ve görüşlerinizin dikkate alınmaması.					
15. İyi geçinmediğiniz kişiler tarafından hoşlanmadığınız Şakalar “(eşek şakası)” yapılması.					
16. Mantıksız yada yetiştirilmesi mümkün olmayan işler verilmesi.					
17. Size karşı suçlama ve ithamlarda bulunulması.					
18. İşinizin aşırı denetlenmesi					
19. Haklarınız olan bazı Şeyleri (örneğin; hastalık izni, tatil hakkı, yol harcırahı) talep etmemeniz için baskı yapılması.					
20. Aşırı alay ve sataşmalara konu olmak					
21. Üstesinden gelinemeyecek kadar iş yüküne maruz bırakılmak.					

Melbourne Karar Verme Ölçeği Mann ve Diğ. (1998)	Doğru	Bazen Doğru	Doğru Değil
Karar verme yeteneğime güvenirim.	()	()	()
Karar verirken kendimi birçok kişiden aşağı görürüm.	()	()	()
Kendimi karar vermede başarılı biri olarak düşünürüm.	()	()	()
Kendimi o kadar cesaretsiz hissedirim ki, karar verme uğraşından vazgeçerim.	()	()	()
Verdiğim kararlar iyi sonuçlanır.	()	()	()
Diğer insanların, benim kararımdan ziyade, kendi kararlarının doğru olduğu konusunda beni ikna etmeleri kolaydır.	()	()	()
KISIM II			
Karar verirken kendimi, sanki büyük bir zaman baskısı altındaymışım gibi hissedirim	()	()	()
Bütün alternatifleri göz önünde tutmayı severim.	()	()	()
Kararları diğer kişilere bırakmayı tercih ederim.	()	()	()
Bütün alternatiflerin dezavantajlarını ortaya çıkarmaya çalışırım.	()	()	()
Son kararı vermeden önce, önemsiz konular üzerinde çok zaman harcarım.	()	()	()
Kararı en iyi şekilde nasıl uygulayabileceğimi enine boyuna düşünürüm.	()	()	()
Bir kararı verdikten sonra bile kararı uygulamayı geciktiririm.	()	()	()
Karar verirken, karar hakkında pek çok bilgi toplamaktan hoşlanırım	()	()	()
Karar vermekten kaçınırım.	()	()	()
Karar vermek zorunda olduğum zaman, karar üzerinde düşünmeye başlamadan önce uzun süre beklerim.	()	()	()
Karar verme konusunda sorumluluk üstlenmeyi sevmem.	()	()	()
Karar vermeden önce amaçlarımı netleştirmeye çalışırım	()	()	()
Önemsiz, küçük olayların yolunda gitmeyebileceği olasılığı, benim aniden tercihlerimden dönüş yapmama neden olur.	()	()	()
Bir karar benim tarafımdan veya başka biri tarafından verilecekse, ben karar vermeyi diğer kişiye bırakırım.	()	()	()
Ne zaman zor bir kararla karşı karşıya gelsem, iyi bir çözüm yolu bulma konusunda kendimi kötümser hissedirim.	()	()	()
Seçim yapmadan önce çok fazla dikkatli davranırım	()	()	()
Zorunda kalmadıkça karar vermem.	()	()	()
Son ana kadar karar vermeyi geciktiririm.	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Erhan DİK

Doğum Yeri ve Tarihi : Lüleburgaz\Kıklareli 17.01.1986

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Yüksek Lisans Öğrenimi : Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri

Ana Bilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar :

Projeler : -

Çalıştığı Kurumlar : Polis Amca Ortaokulu ANKARA

İletişim

E-Posta Adresi : erhandik39@gmail.com

Gsm : 0 (554) 766 14 10

